

החוג ללימודי שימור חד-חוגי

NadavK@wgalil.ac.il

advap@wgalil.ac.il

ראש החוג: ד"ר נדב קשטן

רכזת החוג: אדוה פנטליס - 04-9015211

סגל המרצים:

MarinaE@wgalil.ac.il

RinaW@wgalil.ac.il

meirr@wgalil.ac.il

HaimS@wgalil.ac.il

ד"ר אפשטיין – פלוש מרינה

ד"ר וסרמן רינה

אנג' רונן מאיר

ד"ר שפרבר חיים

מרצים מן החוץ:

DavidK@wgalil.ac.il

aizen@research.haifa.ac.il

ronbeeri248@gmail.com

gbalass@post.tau.ac.il

liora.baram@gmail.com

ronitco@gmail.com

AdaS@wgalil.ac.il

dannys@wgalil.ac.il

amfreundlich@gmail.com

פרופ' קושניר דוד

ד"ר אייזנברג מיכאל

ד"ר בארי רון

ד"ר בלס גולדה

ד"ר בר-עם שחל ליאורה

ד"ר כהן רונית

ד"ר סגרה עדה

ד"ר שיאון דני

אדרי' פרוינדליך אמיר

החוג ללימודי שימור הוא תוכנית לימודים חדשה וייחודית לתואר ראשון BA בישראל. הלימודים נועדו להעניק השכלה ולהכשיר אנשי מקצוע בתחום שימור המורשת של מבנים ואתרים בישראל ובעולם. נושא זה הופך יותר ויותר פופולארי ומקבל תמיכה גוברת מצד ממשלות, ארגונים ומוסדות אקדמיים בשל הכרה בחשיבותו. כיום התבססה הדעה שיש להגביל ולהיזהר מפיתוח יתר של ערים, יישובים, תעשייה ותוכניות בינוי אחרות על חשבון המורשת. המורשת היא למעשה הבסיס המשותף לכל מדינה ותרבות ולכל אזרח ותושב והיא מתבטאת הן בשרידים ארכיאולוגיים עתיקים והן במבנים או בנוף הטבעי. לימודי השימור יתנו למתמחים לא רק את הידע הדרוש על המורשת לסוגיה, אלא את הכלים להבין איך לטפל, לשמר, להציל ולהתאים מבנים ואתרים עבורנו ועבור הדורות הבאים.

הלימודים מתמקדים בשלושה תחומים עיקריים המשתלבים זה בזה:

- 1) מקצועות היסוד המעניקים תשתית ידע ב-4 נושאים: היסטוריה, ארכיאולוגיה, אדריכלות ואמנות – כל אחד בהתאמה לצרכים של תחום השימור.
- 2) ההנדסה, החומרים והטכנולוגיה העוסקים בהיבטים השונים של אתרים ומבנים היסטוריים, וכן שיטות הבניה שלהם כבסיס לטיפול מקצועי נכון. במסגרת זאת, הוקמה במכללה מעבדה יחידה במינה ובגודלה בישראל בה תינתן הכשרה מעשית.
- 3) השימור התיאורטי והמעשי – כלומר, העקרונות, הבעיות ודרכי הפעולה בשימור על היבטיהם המשפטיים, כלכליים, חברתיים, תיירותיים ותרומתם לתרבות הכללית.

אחד המרכיבים הייחודיים של תכנית הלימודים הוא השילוב בין לימודים עיוניים מגוונים לבין דגש על התמחות ועבודה מעשית בשטח במבחר אתרים ארכיאולוגיים, מבנים היסטוריים ואתרי שימור אחרים. עבודה זאת תבוצע בהדרכת אנשי מקצוע ומומחים לשימור מתחומי הארכיאולוגיה, ההיסטוריה, ההנדסה, האדריכלות ואחרים. תקופת ההתמחות תעניק ללומדים לא רק התנסות מעשית בנושאי הלימוד, אלא תפתח אפשרויות עבודה אצל גופים ומוסדות העוסקים בתוכניות פיתוח ופרויקטים ברמה העירונית, המחוזית והארצית. בנוסף, כחלק מתכנית הלימודים, מקיים החוג סיורים ללימודיים באתרי שימור בעכו, תל דן, הבניאס, חוף דור, קיסריה ועוד.

במסגרת תוכנית הלימודים בשימור, מחויבים הסטודנטים של שנה א' וב' בהשתתפות פעילה בחפירות ארכיאולוגיות ובעבודות שימור ושיקום מבנים.

העבודות וההשתלמות המעשיות בשטח נערכות לרוב בחודשי הקיץ (יולי או אוגוסט) והיקפן הוא כ-7 ימי עבודה בכל שנה. ההשתתפות כרוכה בתשלום. פרטים מלאים יימסרו לסטודנטים במהלך הלימודים. כמו כן השתתפות בסיורים המתקיימים בחלקם מחוץ לימי הלימודים היא חובה.

כבר היום מתקיימות תכניות שימור בהיקפים ובאתרים שונים הזקוקות לאנשי מקצוע. דוגמאות: חפירות ארכיאולוגיות בטבריה, ירושלים, סוסיתא, תל דור; תכנון ופיתוח נופי של פארקים וגנים, שמורות טבע, טיילות, למשל באתר הגנים הבהאים. שיקום מבנים היסטוריים ושכונות בערים היסטוריות כחיפה, עכו, תל אביב-יפו, באר שבע וכן ביישובים כפריים.

עכו מהווה אתגר מיוחד ללימודי השימור, גם בשל מיקומה של המכללה האקדמית גליל מערבי וגם בשל העושר הגדול של אתרים ארכיאולוגיים ומבנים עתיקים בעיר ובסביבתה. כך גם לגבי יישובים ומבנים בגליל המערבי, שכבר מתגבשות לגביהם תוכניות שימור ופיתוח.

במסגרת הלימודים שוקדת המכללה על פיתוח קשרים עם מוסדות אקדמיים בעלי ניסיון בתחומי השימור במדינות שונות בעולם. קשרים אלה אמורים לכלול מלגות לתקופות התמחות ותוכניות לחילופי סטודנטים בנושאי שימור.

תנאי קבלה

- ממוצע בגרות 85 ומעלה;
- או זכאות לתעודת בגרות וציון פסיכומטרי 500 ומעלה;
- או סיום מכינה קדם אקדמית בממוצע 85 ומעלה;
- או סיום מכינה קדם אקדמית וציון פסיכומטרי 500 ומעלה;
- או תעודת סיום תיכון שקולה מחו"ל וציון פסיכומטרי 500 ומעלה;
- או קבלה באמצעות "אפיק מעבר" של האוניברסיטה הפתוחה: מועמדים שלמדו וסיימו בהצלחה ארבעה קורסים שונים של האוניברסיטה הפתוחה בהיקף נקודות כולל של 20 נקודות ומעלה בממוצע 80 ומעלה. מועמדים שעמדו בתנאים אלו לא יחוייבו בתעודת בגרות.
- ראיון אישי
- בוגר ביה"ס ששפת ההוראה שבו אינה עברית נדרש בבחינת יע"ל בציון 115
- אנגלית : ציון בגרות ב-4 יח"ל – 60 ומעלה

תנאי מעבר

- בקורסים הבאים: "מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל (א)+(ב)", "מבוא לשימור", "התרבות הקלאסית יוון ורומי" נדרש הסטודנט לציון מעבר מינימום 70. באם לא ישיג את דרישת המעבר, יחויב הסטודנט לחזור על הקורס.
- בלימודי אנגלית נדרש הסטודנט לציון פטור עד סוף שנה ב' ללימודים
- סטודנט יכול לגשת לבחינה בכל קורס בשני מועדים בלבד.
- סטודנט יכול לחזור על אותו קורס פעם נוספת.
- סטודנט אשר נכשל בקורסי חובה יוכל לחזור על קורסים אלה בשנה העוקבת. במידה ונכשל באחד מקורסי החובה פעם נוספת, ייאלץ לעזוב את החוג.
- סטודנט כזה יוכל לעבור ללמוד בחוג אחר.
- קבלתו של הסטודנט לחוג האחר לאחר כישלון חייבת להיות בהתאם לתנאי הקבלה של החוג האחר ובהסכמת ראש החוג החדש.
- מעבר לחוג האחר יהיה בשנת הלימודים העוקבת.
- לסטודנט שנכשל ביותר ממחצית מהקורסים לא תינתן הזדמנות נוספת ולימודיו יופסקו.
- אם לאחר המעבר לחוג האחר הסטודנט נכשל (ראה לעיל) יופסקו לימודיו.
- קורסי האנגלית כשפה זרה אינם נכללים בקטגוריה זו.

מבנה תכנית הלימודים

שנה א'

קורסי חובה

הערות	נ"ז	שם הקורס
	3	התרבות הקלאסית ומורשתה : יוון ורומי
	3	מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל-א
	3	תולדות הארכיטקטורה בעת העתיקה
	4	נקודות ציון בתולדות האומנות : מהאומנות בעת העתיקה עד העידן החדש
	2	ערי נמל ומורשת ימית עתיקה
	3	מבוא לשימור- תיאוריות, ערכים ואתגרים
	3	עכו : ארכיאולוגיה, מבנים והתפתחות עירונית
	3	מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל-ב
	3	ארץ ישראל בתקופה העות'מאנית
	2	הדרכה ביבליוגרפית ושיטות מחקר
	2	ערים ימיות והמורשת הימית החדשה
	2	הכרת הנוף ההיסטורי המעוצב
	2	עבודת שדה בשימור מלווה בחפירות
	4	ריכארד קאופמן, תכנון ערים והתיישבות ציונית
	39	סה"כ

שנה ב'

קורסי חובה

הערות	נ"ז	שם הקורס
	3	מקורותיה והתפתחותה של הארכיטקטורה המודרנית
	3	טכנולוגיות וחומרים באתרי עתיקות
	2	חופי ישראל: שימור מול פיתוח
	2	ארכיטקטורה בארץ ישראל משלהי המאה ה-19 ועד המנדט הבריטי
	4	סטטיקה ותורת הבניה למשמרים
	3	לה קורבוזייה ואדריכלים בולטים במאה העשרים
	3	תיעוד מבנים ואתרים היסטוריים- א'י
	2	מרכיבי בנייה ירוקה באתרים ובמבנים לשימור
	3	טכנולוגיות וחומרים באתרי עתיקות ובמבנים היסטוריים-2
	4	חשיבה עתידנית באדריכלות ובעיצוב עירוני
	2	ההבטיים השימורים של תחיקת הבנייה
	2	תכנון השימור
	2	מבוא לגיאולוגיה
	2	שיטות מדעיות בשימור- מעבדה א'י
	4	תיעוד ושימור נופי מורשת
	41	סה"כ

שנה א'

קורסי חובה

הערות	נ"ז	שם הקורס
	3	בעיות הנדסיות בשימור: סיבות ההרס ושיטות טיפול
	2	אוטופיות, חזון ומיתוסים בעיצוב עירוני
	3	סמינריון לפרויקט גמר: סוגיות ותהליכים בשימור מבנים ואתרים
	3	שימור המורשת הבנויה של המאה ה-20
	3	המוזיאונים ושימור המורשת
	2	התמודדות עם חסמים בפני שימור-דוגמת עכו
	2	חיזוק מבנים לשימור (שיעור+סדנא+סיום)
	4	שיטות לשימור ארכיאולוגי: עץ, מתכת וקרמיקה- מעבדה ג'
	2	תולדות הארכיטקטורה מן הרנסאנס ועד הבארוק
	3	תיעוד מבנים ואתרים היסטוריים- א'
	3	מרקמים בנויים בשימור
	2	סקר פיסית של מצב בניין לשימור - חלק א'
	2	סקר פיסית של מצב בניין לשימור - חלק ב'
	3	חומרים ושיטות בשימור אבן וטיח - מעבדה ב'
	3	סקר פיסית של מצבי הבלייה במבנים לשימור-פרויקט גמר
	40	סה"כ

קורסי העשרה: שנים א'-ג'

הערות	נ"ז	שם הקורס
	2	מבוא ללימודי תרבות
	2	סה"כ

- המכללה האקדמית גליל מערבי שומרת לעצמה את הזכות להכניס שינויים ללא הודעה מוקדמת בפרטים המופיעים בדפים אלו.
- פתיחת מסלול או קורס מותנית במספר הסטודנטים הנרשמים.

תיאורי קורסים

ארכיטקטורה בארץ ישראל משלהי המאה ה-19 ועד המנדט הבריטי

היכרות עם הארכיטקטורה בארץ ישראל מאז המאה ה-19. הבנת התופעות המיוחדות לארכיטקטורה בארץ ישראל והקשר שלה לארכיטקטורה בעולם. דיון בסוגיות הבאות: זהות ארכיטקטונית, כיבוש, היאחזות, קולוניאליזם; ה"מקור" הארכיטקטוני וגלגוליו; השפעות מקומיות על ה"מקור"; הגיאוגרפיה הקדושה של ארץ ישראל; ה"אנומאליות" של ארץ הקודש.

ארץ ישראל בתקופה העות'מאנית

הקורס יעסוק בפני השלטון והחברה בארץ ישראל מעת כיבושה בידי העות'מאנים בראשית המאה ה-16 ועד סיום התקופה העות'מאנית בשלהי מלחמת העולם הראשונה. דגש מיוחד יושם על מקומו של הגליל בתוך ארץ ישראל. הקורס יפתח בסקירה כללית על האימפריה העות'מאנית ומוסדותיה בתקופת שיאה ובתקופת היחלשותה. לאחר מכן תיבחן ההשתקפות של התהליכים המרכזיים שעברו על האימפריה ומוסדותיה בארץ ישראל. יידונו סדרי המנהל והממשל במאה ה-16, ההתערערות של סדרים אלה במאות הבאות, והשתלבותם של גורמים מקומיים במערכת השלטונית. תשומת לב מיוחדת תינתן לתקופותיהם של דאהר אל-עומר וגיזאר פאשא במאה ה-18. בהמשך יידונו התמורות שחלו בחיי הארץ במאה ה-19: נוכחותם הגוברת של גורמי חוץ ותחילת המודרניזציה.

בלייה ופתלוגיה במבנים לשימור – פרויקט גמר

פרויקט הגמר מהווה השתלמות מעשית מסכמת ללימודי התואר הראשון. הוא מאפשר לסטודנט להתנסות, במבנה או באתר, בתהליך השימור על בסיס התיאוריות והסדנאות שלמד עליהן. הליווי לפרויקט הגמר נעשה על ידי צוות מנחים מתחומי הלימוד השונים (היסטוריה, אדריכלות, שימור) ובסיוע משמרים מקצועיים. *דרישות קדם: השתתפות בשיעורי החובה בשימור ובסדנא אחת לפחות.

בעיות הנדסיות בשימור: סיבות ההרס ושיטות טיפול

רקע כללי וניתוח מהות השימור ההנדסי, בעיותיו וכיווני הפתרונות לכל סוגי המבנים. כשלים הנדסיים של מבני אדמה, בנייה יבשה, ומבני קמרונות וקשתות. כשלים במבנים עם חומרי מליטה שונים. דרישות מקדימות לצרכי הטיפול הנכון במבנים עתיקים. שיטות הטיפול השימורי - הנדסי והטכנולוגיות השונות.

מקורותיה והתפתחותה של הארכיטקטורה המודרנית

הקניית בקיאות והבנה בהתפתחות הארכיטקטורה במאה ה-20. מעקב אחרי גלגוליהם של רעיונות ארכיטקטוניים במשך המאה ה-20. הבנת הערכים הארכיטקטוניים של יצירות המופת בנות התקופה בתחום הארכיטקטורה ובינוי העיר.

האדריכל ומתכנן הערים ריכארד קאופמן וההתיישבות הציונית

הקניית בקיאות והבנה בהתפתחות העיצוב העירוני בישראל, כפרי ועירוני; מעקב אחרי גלגוליהם של רעיונות העיצוב העירוני לאורך התקופות וריכארד קאופמן; הבנה של יצירות המופת בתחום האדריכלות והעיצוב העירוני של קאופמן, תכנון כפרי בארץ, התיישבות קואופרטיבית, קיבוצים ומושבים, שימור מורשת קאופמן.

הדרכה ביבליוגרפית ושיטות מחקר

דרכי איתור וניתוח של מקורות במדעי הרוח. הקניית שיטת חיפוש בספרייה ובמאגרי מידע במדעי הרוח הקניית מיומנות בכתיבה מדעית במדעי הרוח הקניית שליטה בעקרונות כללי הציטוט הביבליוגרפי במדעי הרוח (MLA)

המוזיאונים ושימור המורשת

הבנת התפתחות המוזיאונים לסוגיהם בימינו. דיון בתרומתם של המוזיאונים המודרניים לתרבות האנושית. השפעת הטכנולוגיות המודרניות על המוזיאון והמבקר – בליווי הדגמות. מהממצא הארכיאולוגי, אל המוצג בתערוכה: תפקידו של המוזיאון בשימור הידע והמורשת בימינו.

ערי נמל ומורשת ימית עתיקה

הקורס דן באופיין, פעילותן ומעמדן ההיסטורי של ערי הנמל המרכזיות בים התיכון ובארץ ישראל בתקופה היוונית-רומית. מטרת הקורס היא לעסוק במבנה העירוני של ערי הנמל, בתפקידן כמרכזי פולחן, ספנות וסחר ימי. בהקשר הרחב, יוקדש הדיון לאופיין של הערים כמוקדי המפגשים בין מעצמות ימיות ותרבויות עתיקות.

ערים ימיות והמורשת הימית החדשה

הקורס דן באופיין, פעילותן ומעמדן ההיסטורי של ערי הנמל בים התיכון ובארץ ישראל בעידן החדש ובימינו. מטרת הקורס היא להתמקד בתפקידן של ערי הנמל כמרכזים עירוניים, ספנותיים וכלכליים. תרומתם של נמלי ישראל וזיקתם לחוף, לעיור ולשימור חזית הים העתיקה והמודרנית. השיעור יכלול סיור באחת מערי החוף.

התרבות הקלאסית ומורשתה: יוון ורומי

השיעור עוסק בתחומי הדעת ובערכי היסוד של העולם היווני-רומי ומשמעותם האוניברסאלית. הקורס מתמקד בערכים הרוחניים ובמאפיינים החומריים של התקופה הקלאסית. דגש מיוחד מושם על תרומת יוון ורומי להתפתחות העיר והמורשת הבנויה של העולם היסודי תיכונני. *ציון עובר בקורס 70

חשיבה עתידינית באדריכלות ובעיצוב עירוני, פרקים נבחרים

לימוד טקסטים תיאורטיים ותקדימים אדריכליים בסוגיית אדריכלות וקידמה: חשיבה עתידינית באדריכלות ובעיצוב עירוני. תפיסות קידמה וחדשנות בעבודות של אדריכלים נבחרים. חשיפת תמורות ומגמות עכשוויות, בתיאוריה ובפרקטיקה אדריכלית ועירונית ברחבי העולם.

חומרים ושיטות בשימור אבן וטיח- מעבדה ב'

הקורס מהווה בסיס ללימוד תהליכים של שימור פיסה בחומרים שונים. הוא מיועד להקנות לסטודנטים הבנה של שיטות מדעיות לקביעת מבנה החומר של הממצא הארכיאולוגי ומלמד את תהליכי הטיפול בחומרים של שרידים ארכיאולוגיים ומבנים היסטוריים. הקורס משלב ידע תיאורטי עם התנסות בביצוע תהליכי השימור בפועל ומקנה לסטודנטים ידע אשר ניתן ליישום בהתמחותם באפיון ושימור פריטים ארכיאולוגיים ושרידי מבנים

חופי ישראל: שימור מול פיתוח

הקורס עוסק ביחסי הגומלין בין גורמי השימור לבין צרכי הפיתוח בחופי ישראל כיום. מצד אחד, החוף מהווה יחידה נופית בעלת משאבי טבע, מורשת היסטורית ושרידים ארכיאולוגיים ברמות שונות. מצד שני, החוף הוא אזור נדל"ן צפוף העובר תהליכי פיתוח ותיירות מואצים. מטרת הקורס היא לדון באתגרי השימור של המורשת הבנויה בחופים, מה נעשה עד היום? כיצד והאם ניתן לקיים את האיזון בין שימור האתרים והסביבה החופית והימית לבין צרכי הפיתוח?

חיזוק מבנים לשימור

מטרת הקורס הינה הקניית ידע בסיסי בחישובים ובשיטות תכנון של חיזוקים למבני שימור. תחיקת הבנייה.

טכנולוגיות וחומרים באתרי עתיקות ובמבנים היסטוריים (1)

מטרת הקורס הינה לימוד רזי טכנולוגית הבנייה ההיסטורית, עם דגש על העת העתיקה.

טכנולוגיות וחומרים באתרי עתיקות ובמבנים היסטוריים (2)

מטרת הקורס הינה לימוד רזי טכנולוגיית הבנייה ההיסטורית במאה וחמישים השנים האחרונות, מאז מחצית המאה ה-19 ועד אמצע המאה ה-20.

לה קורבוזייה ואדריכלים בולטים במאה העשרים

מטרת הקורס היא לימוד תופעת היווצרות והתפתחות של תיאוריות חדשות של אדריכלים בולטים (כגון לה קורבוזייה, ולטר גרופיוס, מיס ואן דר רוהה ואחרים) במאה ה-20. הקורס שם דגש על התפשטות התיאוריות ברחבי העולם באמצעות יחסי הגומלין בין האדריכלים מארצות שונות.

מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל (א')

מטרת הקורס הינה להקנות היכרות בסיסית עם מדע הארכיאולוגיה ועם המאפיינים המרכזיים של התרבות החומרית בתקופות השונות בתולדות ארץ-ישראל, מאז התקופות הפרהיסטוריות ועד התקופה הפרסית.
*ציון עובר בקורס 70

מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל (ב')

מטרת הקורס הינה להקנות היכרות בסיסית עם המאפיינים המרכזיים של התרבות החומרית בתקופות השונות בתולדות ארץ-ישראל, מאז התקופה ההלניסטית ועד התקופה העות'מאנית. דגש מיוחד יינתן על תרבותה החומרית של עכו וסביבתה בתקופות הנדונות, על בסיס החפירות והמחקרים הארכיאולוגיים המעודכנים.
*ציון עובר בקורס 70

מבוא לגיאולוגיה

השיעור יקנה ידע בסיסי בהבנת מבנה כדור הארץ והתהליכים הגיאולוגיים המשפיעים על התפתחות הנוף ומעצבים אותו. ההתמקדות תהיה בתהליכים המתרחשים בכדור הארץ שהם בעלי השלכה לתחומי השימור כגון: שינויי אקלים ברביעון, שינויי מפלס-ים, סיכונים טקטוניים (רעידות אדמה) ותהליכים סדימנטולוגיים (בלליה פיזיקאלית, כימית וביולוגית).

מבוא לשימור – תיאוריות, ערכים ואתגרים

הקורס עוסק בתולדות השימור, בהתפתחות תורת השימור והתיאוריות לגביה, ובסיבות העיקריות - החברתיות והתרבותיות - לשימור אתרים ומבנים. כמו כן דן השיעור באמנות הבינלאומיות בתחום השימור ובתרומתן להתפתחות התחום בימינו. מטרת הקורס הינה להקנות הבנה לסיבות וליעדי השימור, בהקשר ערכי תרבות ושימור המורשת.
*ציון עובר בקורס 70

מושגי יסוד בארכיאולוגיה ובשימור בעת חפירה

הקורס הינו שיעור מעשי המורכב מסדנאות וסיורים באתרים בשטח וכן מהתנסות במעבדה. הסטודנטים ילמדו ויבצעו תהליך עבודה מלא של שימור שיכלול את השלבים הבאים: מחקר מקדים ותיעוד של האובייקט, הכנת תכנית שימור לאובייקט, ביצוע עבודת ייצוב וטיפול שימורי, ולבסוף, הגשת דו"ח שימור מסכם. במהלך הקורס יידונו תהליכי העבודה המקובלים במקצוע השימור: כיצד ניגשים לביצוע עבודה, מהן בעיות השימור האפשריות ומהן דרכי הטיפול המעשיות? המטרה המרכזית של הסדנא הינה התנסות מעשית בעבודת השימור בשל החשיבות הרבה של ההיבט המעשי להבנת התיאוריה והתהליכים בשימור. (לא יינתן בתשע"ח)

מרכיבי בנייה ירוקה באתרים ובמבנים לשימור

מטרת הקורס הינה הקניית ידע טכני והבנת הנושאים המורכבים של מערכות השירות בבנייה עכשווית.

מרקמים בנויים לשימור

הקורס בוחן את אופי המרקם הבנוי והנופי ואת דרכי שימורו. הכוונה היא למרקמים בנויים עירוניים וכפריים, בהתייחסות למתחמים המורכבים ממכלול יחידות טיפולוגיות, הממלאות פונקציות שונות במרחב. המרקם הבנוי כולל את כלל השימושים: מבנים ואזורים ציבוריים, מבני מגורים, תעשייתיים ומסחריים, אזורי מרכז, תרבות ובלוי ושטחים פתוחים. מרכיבי המרקם הבנוי הם: מורפולוגיה, קו ריקע, חזית רחוב, היחס בין השטח הבנוי והשטח הפתוח, אזורי פריפריה, צירי תנועה, כיכרות, רחבות, שדרות, גבולות, סוגי האוכלוסיה, (גיל ממוצע, מאפיינים סוציאקונומיים וכד'). בנוסף, יש התייחסות לסוגיות אנלטיות: דימוי, זהות, גבולות, סטרוקטורה, מטפורות ומיתוסים ועוד. אסטרטגיה של שימור נבנית על פי סוגיות: זיכרון, מסורת, סמליות ועוד. הקורס יציע מבוא בתולדות עיצוב עירוני בעולם ובישראל, בעיצוב יישובים כפריים ויכלול הרחבת נושאים נקודתיים במסגרת עבודת סמינריון אישית.

סדנא בשימור אתרים ומבנים

מטרת הקורס היא לערוך הכרות בסיסית עם סוגיות השימור הארכיאולוגי בארץ ובעולם, תוך התמקדות בשימור אתרים ומבנים. הקורס יאפשר בדיקה של מספר מקרי מבחן בעכו.

סטטיקה ותרת הבנייה למשמרים

מטרת הקורס הינה הקניית ידע בסטטיקת מבנים למשמרים, כולל מערכות פיסיקליות והכרת שלד הבניין המגדיר את יציבות המבנים. הקורס יעסוק גם בנושא יציבות מבנים עתיקים.

סמינריון לפרויקט גמר: סוגיות בשימור המורשת של אתרים

הסמינריון נועד לדון לעומק בהיבטים התיאורטיים והמעשיים בשימור אתרים ארכיאולוגיים והיסטוריים שנלמדו בשתי השנים הראשונות. הוא מהווה שילוב מסכם (סינתזה) של ארבעה תחומי היסוד שנלמדו: ההיסטוריה, האדריכלות, הארכיאולוגיה והאמנות בצירוף הסדנאות והשיעורים המעשיים בהם התנסו הסטודנטים בפועל. הסמינריון ידון בסוגיות מגוונות כגון: השרידים והמורשת, היבטי הניהול והתחזוקה, היבטי תיירות ושיתופי פעולה בינלאומיים.
 * דרישות קדם: מסיימי שנה ב' שעמדו בכל חובות השיעורים והסדנאות.

עכו: ארכיאולוגיה, מבנים והתפתחות עירונית

התקופות הצלבנית, הממלוכית, העות'מאנית, המנדטורית והישראלית מייצגות שינויים דרמטיים בתולדותיה של עכו. מחד היוותה עכו בתקופות אלה מרכז דתי-שלטוני, מוקד עלייה לרגל, בסיס צבאי, ונמל מרכזי. מאידך הפכה לעיר פריפריאלית רבת-תרבותית. המקורות ההיסטוריים והשרידים הארכיאולוגיים המתייחסים לעכו רבים ומגוונים ובעזרתם ניתן לשחזר את תולדותיה, ולעיתים את מבניה החשובים. מטרת השיעור היא לבחון את התפתחותה העירונית של עכו מתקופת הברונזה התיכונה ועד להקמת מדינת ישראל. נסקור מבנים ומכלולים ארכיטקטוניים שונים בעכו ונראה כיצד הטבעו השלטון הנוצרי, המוסלמי, המנדטורי והישראלי את חותמם עליהם.

ערי נמל ומורשת ימית עתיקה בים התיכון

הקורס דן באופיין, פעילותן ומעמדן ההיסטורי של ערי הנמל המרכזיות בים התיכון ובארץ ישראל בתקופה היוונית-רומית. מטרת הקורס היא לעסוק במבנה העירוני של ערי הנמל, בתפקידן כמרכזי פולחן, ספנות וסחר ימי. בהקשר הרחב, יוקדש הדיון לאופיין של הערים כמוקדי המפגשים בין מעצמות ימיות ותרבויות עתיקות.

ערים ימיות והמורשת הימית החדשה

הקורס דן באופיין, פעילותן ומעמדן ההיסטורי של ערי הנמל בים התיכון ובארץ ישראל בעידן החדש ובימינו. מטרת הקורס היא להתמקד בתפקידן של ערי הנמל כמרכזים עירוניים, ספנותיים וכלכליים. תרומתם של נמלי ישראל וזיקתם לחוף, לעיור ולשימור חזית הים העתיקה והמודרנית. השיעור יכלול סיור באחת מערי החוף.

שימור המורשת הבנויה של המאה ה-20

מטרת הקורס הינה הקניית ידע לסטודנטים בטכנולוגיות בנייה עכשוויות ובסוגי חומרים עכשוויים.

שיטות מדעיות בשימור - מעבדה א'

הקורס עוסק ביחסי הגומלין בין כימיה כמדע לבין צרכי השימור הפיזי. כימיה כמדע בסיסי וניסויי מהווה ממשק חשוב בעבודת המשמרים בפועל, ונותנת פיתרונות לשימור הן של הפריטים הארכיאולוגיים והן של המבנים. הקורס מיועד להקנות הבנת העקרונות של מדע הכימיה תוך כדי התנסות מעשית במעבדה בחומרים ובתהליכים הרלוונטיים לשימור המבנים והממצאים הארכיאולוגיים וההיסטוריים. הקורס הינו ייחודי ומיועד לסטודנטים ללא רקע בכימיה או בהנדסה. הקורס משלב את ההסברים בתחום עקרונות הכימיה עם התגליות והחידושים הרלוונטיים בתחום הארכיאולוגיה וההיסטוריה.

תולדות הארכיטקטורה בעת העתיקה

הקניית בקיאות והבנה בהתפתחות הארכיטקטורה בעת העתיקה.
 מעקב אחרי גלגוליהם של רעיונות ארכיטקטוניים בתקופה העתיקה.
 הבנת הערכים הארכיטקטוניים של יצירות המופת בתקופה בתחום הארכיטקטורה ובינוי העיר.

תולדות הארכיטקטורה במאות ה-17 עד ה-19

הקניית בקיאות והבנה בהתפתחות הארכיטקטורה במאות 17, 18 ו-19.
 מעקב אחרי גלגוליהם של רעיונות ארכיטקטוניים במשך התקופה.
 הבנת הערכים הארכיטקטוניים של יצירות המופת בנות התקופה בתחום הארכיטקטורה ובינוי העיר.

תולדות הארכיטקטורה מן הרנסאנס ועד הברוק

הקניית בקיאות והבנה בהתפתחות הארכיטקטורה מתקופת הרנסאנס ועד הברוק.
 מעקב אחרי גלגוליהם של רעיונות ארכיטקטוניים בני התקופה.
 הבנת הערכים הארכיטקטוניים של יצירות המופת בנות התקופה בתחום הארכיטקטורה ובינוי העיר.

תורת הבנייה למשמרים

מטרת הקורס הינה הקניית ידע המתקשר להבנת המבנה, מבחינת מהותו, תוכנו, וחלקיו וכיצד המבנה מתמודד עם סביבתו הפיסית ועם יציבותו.

תיעוד מבנים ואתרים היסטוריים וארכיאולוגיים

מטרת הקורס המרכזית הינה הבנת השיטות והעקרונות לתיעוד מבנים ואתרים, כחלק מתהליך השימור. הקורס נועד להוות המשך ופיתוח לשיעורים התחומיים בהיסטוריה, אדריכלות, ארכיאולוגיה ואמנות ולהוסיף את נדבך תיעוד המבנים והאתרים. המשתתפים יכוונו לבחור אתרים ומבנים בעלי מגוון היבטים המתייחסים לתחומי היסוד שלמדו. ההיכרות המעשית עם שיטות התיעוד תאפשר לעמוד על המאפיינים של תיעוד מבנים ואתרים מתקופות שונות ועל הייחודיות של האתרים בישראל. הדגש יושם על אתרים ומבנים בעכו ובסביבתה.